

SZEKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZEKELY UJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: esütörtökön és vasárnap.

Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postafakarékpenztári csekk- és kliring 10,489 sz. — Helyközi telefon 15. sz.

Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendők.

FELELOS SZERKESZTŐ:

BETEGH PÁL

LAPTALAJOSNOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők. Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szóig szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet cm 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyilt-tér sora 1 korona

Nem kell a béke!

Irta: *Pallos Árpád dr.*

Nem kell a béke! Nem kell az a béke, melyet a munkapárt kínál. Nem kell a béke, melyet Bécsből hoznak s amely világosan a mi kárunkat célozza. Nem kell azokból a békekötésekből, melyeknek árát a magyar nemzettel fizettetik meg. Elég volt a lemondásból s épen elég a tanulság, hogy az a béke, melyet Bécs és a kamarilla kínál az országnak, nem nekünk, de csakis nekik s a „Gesamtmonarchie“ elméletének hasznos. A történelem lapjai-tanuskodnak amellet, hogy a békekötésekre mindenkor ez a szerencsőtlen ország fizetett rá, hogy mindenkor mások aratták annak a békének termékenyítő gyümölcseit, melyet mások érdekéből s nem ami vereségünk miatt kötöttünk.

Most sem kell tehát nekünk a béke. Ha elkezdjük a harcot álljuk is becsülettel. Lássuk végre azt a hires medvét. Lássuk, meddig terjed az osztrák önkény. Meddig merészkednek abban a hazard játékban, mit egy nemzet rovására immár századok óta üznek s a melynek árát mindenkor rajtunk vassalták be. Ha mi vagyunk alól, ám bánjanak el veünk érdemünk szerint, ha azonban mi győzedelmeskedtünk, mint ahogy hisszük is, hogy diadalmaszkodtunk, akkor félre a ravasz s ármányos békével. Nem kérünk belőle. Tartsák meg maguknak.

Az osztrák akkor kínál békét, ha már látja, hogy a harcot nem bírja tovább. Akkor egyezkedik, mikor sarkba szoritották, mikor nem lát semmerre sem kiutat. Ha tehát mi ilyenkor elszalasztjuk a kínálkozó jó alkalmat, hogy végre ország-világnak megmutassuk, hogy a magyar vér még nem vált vízzé, hogy az acélos magyar kar már nem csupán legendás emlék, akkor valóban igazuk lesz mindazoknak, akik azt állítják, hogy a magyar politika csupán az egyszigenciák tudománya, de produkálni, elérni mit sem tud, mert arra fizikailag képtelen.

Nem kell a béke, bármily szelid s bármily fényes keretek között kínálják is azt fel nekünk. Nem kell a béke, mert nem hiszünk annak őszinteségében, még kevésbé tartósságában. Mert nem is lehet béke. Az osztrák és magyar egymás mellett, mint szövetséges társ megállhat, de mint egységes egész, még csak elképzelni is képtelenek vagyunk. Az a szoros kapcsolat, melyet évtizedek erőszakoltak reánk, végre megboszulja magát s azt, hogy erőszakos módon keletkezett, mert mindaz a kelevény s fekély, mely rejtve lopakodott ezen organizmus sejtjeiben, most fakadt fel, hogy rut látványával undort keltsen az egész világ közönsége előtt.

Nem békülünk, mert nem is haragszunk. Mi nem kerestük a harcot, de ha belekényszerítettek, akkor a Ma-

gyarok Istenének segélyével dicsőséggel meg is vivjuk. De azt a bolondot igazán nem tesszük, hogy a mikor a kivivott diadal lakomájához ülhetnénk, akkor olyan szegényteljes békét kössünk, mely az ellenfél győzelmét dokumentálná. Nem erőszakoskodunk s nem zárkozunk el ridegen a megegyezések előtt. De nagyon is ismert álarc alatt közelít az ellen, úgy hogy előre is tudjuk a békekötés eredményét, melynek folyamánya: a nagyobb adó s a felemelt katonai létszám.

Mit bolondítsuk magunkat s minek az országot félrevezetni? Ha ők békekötés formájában akarják az országra oktrojálni azt, amiért immár hónapok óta küzd az egyesült ellenzék, miért nyujtsunk mi ahhoz segédkezet. Ha be tudják erőszakolni igaztalan akaratukat az osztrák hatalmasok ebbe az országba, ám tegyék, de nyilt sisakkal, minden kertilés nélkül. Tudja meg ez az ország, hogy az ellenzék gyöngének bizonyult ez erő ellen s beadta kényszerűségből a derekát. De békekötés ürügye alatt elveszteni az egész küzdelmet, nagyon rut komédia lenne, bármely oldalról is kínálnák fel azt.

Nem kell a béke, mert nem volt háboru. Nem kell a béke, mert nem érezzük legyőzöttnek magunkat!...

Dr Válcentsik Ferenc orsz. képviselő b-számoló beszéde.

Tisztelt polgártársak!

Szíves elnézésüket kérem azért, hogy jelen beszédemben nem terjeszkedem ki részletesen mindazon eseményekre, melyek a jelen képviselőház megnyitásától mai napig lefolytak. Mellőzöm ezen események részletes ismertetését részben kedves vendégeinkre tekintettel, kiket ezekkel az előttük lefolyt események ismertetésével fárasztani nem akarok, részint azért, mert ma annyira az események előterében áll a most tárgyalás alatt levő véderőreform és a választói jog, ma már elodázhatlanná vált megoldásának kérdése, hogy méltán foglalnak le a maguk részére minden érdeklődést. Ezekkel a dolgokkal kívánok tehát kissé részletesebben foglalkozni.

Jól tudják, hogy én ennek a városnak mandátumát nehéz és terhes küzdelmek árán szereztem meg. A midőn erre vállalkoztam nem áltattam önöket csábos ígéretekkel, nem igyekeztem működéseim iránt be nem váltható hiu reményeket az önök szívében felkelteni, hanem őszintén megmondtam, hogy mint a városnak egyszerű polgára vállalom a képviselői megbízatással járó terhes kötelességet és egy szerény, de a végletekig kitartó, semmi munkától, fáradság- és áldozattól vissza nem riadó katonája leszek annak a pártnak, mely egyéni érdek nélkül csupán a közérdeket tartva szem előtt, az ország függetlenségéért, törvényben gyökeres, de az idők folyamán mesterségesen elhomályosított jogainak kivívásáért, a népjogok kiterjesztése, a szó igaz és nemes értelmében vett liberális és demokrata elvek érvényesítéséért harcol. Nyugodt lelkiismer-

rettel, a teljesített kötelesség tiszta öntudatával állapíthatom meg, hogy azon u'őu haladtam képviselői működéseim alatt, a melyen elindultam, soha egy percig meg nem ingtam, el nem tántorodtam. Csak természetes tehát, ha most, a midőn egy törvényjavaslat fekszik a Ház asztalán, mely a nemzet vágyait, törekvéseit, aspirációit semmibe sem veszi, ellenben követel tőlünk oly vér- és pénzáldozatot, mely lenyűgözi erőnket, s képtelenné tesz arra, hogy már elviselhetlen sorsunkon segíthessünk, mely az ország teljesítő képességét messze túlhaladja s anyagi erőink gyarapodását és a kulturában való előhaladásunkat gyökerében metszi keltté; akkor sem lehetek másutt, mint a küzdők táborában, mert itt jelöli ki helyemet nemcsak adott ígéretem, hanem saját hazafias érzésem és a méltatlanul sokat szenvedett magyar fajom iránti izzó szeretetem.

De nem is tehettem másként t. P., mert az események, a melyek lefolytak, nemesak megelégedést nem keltettek bennünk, hanem inkább fokozták az elkeseredést, haragot és csak éleszthették a harci tüzet, melyet szent lelkesedéssel gyűjtöttünk.

Ismeretes dolog, hogy a mult országgyűlés végén kialakult egy többség, mely az ország természetes és törvényben is gyökeres jogával élni kívánt, s rá akart térni az önálló gazdasági berendezkedésre s követelte az önálló bank felállítását. Ez a többségi akarat szabályszerű házhatározat útján kifejezésre is jutott. De érvényesülni nem tudott. Egyszerűen szétkergették ezt a többséget s kineveztek egy új kormányt, mely gazdasági közönség jelszavával jött s homályos eredetű pénzekkel, idegenből inportált katonasággal eltiporták, elfojtották a szabad véleménynyilvánítást s megteremtettek egy oly többséget, melynek élethivatása nem egyéb, mint megadni Bécsnek és Ausztrianak nem azt, mi az övé, hanem odaadni azt is, a mi a miénk.

És ez a kormány, mintegy pusztító sáskahad tört az országra, felemészteni akar mindent a miénk még meg van. Meghosszabbította a bankszabadalmat, elalkudta a fennen hirdetett készfizetéseket, s kiítani törekszik az országból a szabad véleménynyilvánítás és a függetlenségi törekvéseknek még a csiráját is.

Felsoroljam-e a visszaéléseket, melyeket elkövetett? Elmondjam-e, hogy a legszemérmelenebb cinizmussal miként tették félre a képviselői összeférhetlenségről rendelkező törvény intézkedéseit, vagy miként rugták fel a 48-as törvényeknek, legszentebb jogunknak: a sajtószabadságnak intézményes biztosítékait? Vagy utalják arra, hogy Horvátországban a magyar kormány bizalmasa, a horvát bán miképen hány fittet a magyar állameszméknek s a kormány felelősségének védő köppenyege alatt, miképpen helyezi el robbantó aknáit Szent István birodalmának egysége ellen?

Nem folytatom tisztelt polgártársak, mert csak az elkeseredés, a csüggedés, a kétségbeesés üne tanyát bennünk, ha ezeket a dolgokat apróra kellene mind elmondanom. És kérdem vajjon csuda-e, ha akad egy kicsiny, de lelkesült csapat, mely ilyen körülmények közt csüggedést nem ismerő bátorsággal, a végső

eszközökkel is megakarja akadályozni a jeleni kormányzatnak egy újabb n. erényletét, mely a nyári szokásos szünetet akarta felhasználni arra, hogy becsémpésszen törvényárunkba egy oly véderőtörvényt, mely nemzeti vágyaink-, aspirációink- és törekvéseinkből semmit be nem vált, ellenben pénz- és vér-adóban lenyűgözi erőnkét s képtelenné tesz arra, hogy már-már elviselhetlenné látszó sorsunkon segíthessünk s mely az ország teljesítő-képességét messze túlhaladja s anyagi erőnk gyarapodását s kulturában való előhaladásunkat gyökerében metszi ketté.

(Folyt. köv.)

Az iskolák a gyermekszanatóriumért.

A magyar gyermekvédelemnek országosan fontos ügyét szolgálja a gróf Zichy János vallás- és közoktatásügyi miniszter kormányzata alatt álló Gyermekszanatórium Egyesület, amely a „Alatonalmádi-i Zsófia Gyermekszanatórium“-ban a senyvedő, szegény iskolaköteles kisdetek ápolását annyi áldozatkészséggel végzi. De az első magyar gyermekszanatórium csak elevenésző kis töredékét képes az ápolásra szorulóknak befogadni, miért is gróf Zichy János közoktatásügyi miniszter a budai központi gyűjtőszanatórium mielőbbi megépítését tűzte ki feladatul és ezen magasztos feladat érdekében fordul most a gyermekszanatórium kormányzósága segítségért a nemzet mindig hű és önzetlen munkásaihoz: a nemzet oktatóihoz.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ugyanis, minthogy a gyermekek egészségügyének felkarolása olyan feladat, amelynek megoldására az államnak, s a társadalomnak körölteve kell fáradoznia és minthogy a szegénysorsu beteg gyermekek felsegítésének ügye a tanulóifjúság lelkületéhez is legközelebb áll, — engedélyt adott arra, hogy a tanulóifjúság a budai gyűjtőszanatórium mielőbbi megépíthetése érdekében gyűjtést eszközölhessen.

Ezúton is azzal a kérelemmel fordul a Gyermekszanatórium kormányzósága városunk közönségéhez és főleg a tanulóifjúsághoz, hogy néhány fillérrel a második gyermekszanatórium létesítéséhez is hozzájáruljanak. A gyűjtött összeg feltüntetésére szolgáló ivateket a tanintézetek tanárai és tanítóitól lehet átvenni és ugyancsak az iskolához kell a begyűjtött összeget átszolgáltatni. Minden fillér, mellyel a gyermekszanatóriumot szolgálja, örömet és áldást fog fakasztani. Nincs a világon irgalmasabb szegény beteg gyermek ágya fölé hajlik!

Felkérjük tehát városunk tanulóifjúságát, hogy a legmelegebb érdeklődéssel támogassák a Gyermekszanatórium vezetőinek törekvését, hogy városunk gyermekszanatóriumi gyűjtése minél jelentékenyebb legyen, hogy a magyar gyermekvédelem legújabb vára a Zsófia Központi Gyermekszanatórium is megépülhessen.

Méhészet.

Teendők a kezdő méhészek számára.

A nyár derekán táplált szép remények a Székelyföldön nem váltak be. A szépen díszlő sarju- és herevirágokat az időjárás a méhek számára megsemmisítette. A méhészeknek nem hogy felesleg jutott volna, hanem etetni kellett méheiket, hogy kellő keppen betelelhesse őket, de csak úgy, ha volt méz-készlete.

Azt hiszem, hogy kezdő méhésztársaim nagyobb részének méze nem volt s hogy pedig méheik számára pénzzel mézet vegyenek, arra nem is gondoltak, inkább hagyják szegénykéiket éhen veszni vagy a télen cukros

viz beadásával tengetni és nyugodalmukba zavarni. Az ilyen eljárás kínzó eszköz s mintha büntetésből lenne gazdájuk, hogy miért nem gyűjtöttetek magatoknak.

A téli etetést minden áron mellőzni kell. A ki a mai napig sem gondoskodott, illetve nem rendezte a méhei téli szükségletét és kívánja, hogy méheik a jövő tavaszt megérjék, az sürgősen szerezzen mézet be és nagyobb adagokba etesse méheiket a míg a hiány pótolva lesz. Igaz, hogy nem a helyén van ez az eljárás, de a szükség törvényt ront; sokkal előnyösebb a mostani etetés a téli etetésnél, s viszont a néz a cukornál a méhek részére.

Azt hiszem, emlitenem sem szükséges, hogy az etetést este végezzük midőn a méhek nem járnak és korán reggel távolítjuk el az etető edényeket, mert különben rablást jdezzünk elő.

A kaptárban az etetést igen könnyű szerrel végezhetjük. A folyékony mézet tányérba öntjük langyos állapotban; tetejét mintegy 5 c. méter hosszúra vágott szalmával behintjük; az etetésre szánt méhesalád fedődeszkáját egy centiméterre egymástól eltoljuk, a tányért a mézzel a mézürbe betesszük, a honnan a méhek a mézet a költő-ürbe lehordják.

Kezdő méhészek nehezen tudják megállapítani, hogy mennyi méz szükséges egy méhesaládnak. Egy erős népességű méhesaládnak 10—12 kiló méz szükségeltetik. Azonban 6—8 kiló mézzel is kitelel, csak tavasszal gondozás alá kell venni. Minél néptelembb a méhesalád és kevesebb méze van, annál inkább gondoskodjunk, hogy méheink a télen a hideg miatt ne szenvedjenek. Ezeket pedig csak a jól készült kaptárakkal lehet elérni.

Ha a kaptár nem elég melegtartó, a hiányt melegtartó anyagokkal pótoljuk, vagy száraz meleg pincébe teleljük méheinket. Minél nagyobb hideget kell kiállaniok, annál több mézet fogyasztanak, hogy a hideget kibírják, s minél több mézet fogyasztanak, annál hamarabb esnek vérhasba. A méhek biztos teleléséhez szükséges a kellő mézmennyiség, mérsékelt meleg, a kaptárban tiszta levegő és nyugalom.

Szekelyzsombor, 1911. október 6.

Ambrus András,
méhész.

Tűz volt!

Eszem ágában sincsen tüzesetről írni. Nem. Tűzoltóságunkról szándékozom mondani valanit.

Szentanuja voltam a Gyarmathy-féle raktár egésének. Nos méltóztatik tudni kedves olvasó mit tapasztaltam. Hát kimondom — jobban mondva kiírom kerekén azt, amit bizonyára önök is tudnak nagyon jól — „Nincsen tűzoltóságunk“.

Nincsen ok boszusan fölkiáltani: „Már hogy ne lenne!“ Mert kérem az a néhány emberből álló kis csapatocska, amelyik meg nem felelő felszereléssel rohan rémüldözve, ordítózva a színhelyre: Csak nem nevezhető tűzoltóságnak.

Nem azt mondom, hogy az a bizonyos kis csapat éppen semmit sem tesz. Hiszen eléggé kinlódik az a néhány szegény tűzoltó egy kiszolgált fecskendővel. Hanem úgy értem a dolgot, hogy bizony távolról sem tesz eleget a szükségnek.

De kedves és tisztelt tűzészeti urak, az Istenért ne vegyék a fentieket tőlem goromba sértésnek. Most mindjárt elégtételt is adok.

Hát bizony úgy áll az ügy, hogy maguk a lehető legjobb akarattal sem tudhatnak a jelenlegi állapotban megfelelni a modern követelményeknek. De ne is menjünk egyenesen a modern követelményekre, — hiszen az még olyan messze van! Hanem bizony úgy-e — az igazat megvallva — azt sem tud-

ják tüzesetnél, hogy hogyan is kezdjék a dolgot. Mert hiszen megkezdeni sokféleképpen és sok helyen lehet, de úgy-e nem mindenképpen célszerű. Nos ha megkezdik a dolgot, akkor még mindig hátra van a folytatás s ami a legnehezebb a befejezés.

Tisztelt olvasó, az itt a bibi, hogy nincsen tűzoltóságunknak sem kellő felszerelése, sem kiképzése.

Egyikért sem okolhatjuk a szegény tűzoltókat. Hát ők honnan a ménköből vegyének felszerelést, megkiképzést, ha nem ad a város nekik.

No, de most e városnak derék polgárai haragudhatnának reám, amiért megint csak huzná ki a drága pekumiát az amugy is üresecskén álló zsebből az esetlegés új pótdó.

Milyen rettenetes szó is ez — pótdó. — Bármilyen utálattal is tekint ezuttal az olvasó e keserves szóra mégis jól teszi, ha most ennek a szónak láttára nem csapja le dühösen a „Székely-Udvarhely“-t, hanem tovább olvassa az alábbi sorokat.

Hiszen most nincsen arról szó, hogy új pótdó által szerezzen pénzt a város tűzoltóságára, hanem arról van szó, hogy ahelyett, hogy haszontalan dolgokra feccserezné a pénzt, jól tenné, ha szerezne egy valamire való tűzörseget.

Peldának okáért most szóbeszéd van arról, hogy a város fel fog venni 2, sage két millió korona kölcsönt. Az is szóbeszéd, hogy a városi hatóság ezzel a pénzzel főleg városrendészeti terveit akarja keresztül vinni. Lám, ez szép kis pótdót jelent. No igaz, hogy szükség van a város rendezésére is, de egyelőre nincsen-e nagyobb szükség a közszükségleti dolgok és intézmények helyes szervezésére!? Most ne vegyen fel a város két millió korona kölcsönt, hanem egyelőre szervezze az ilyenek hiányait. Hiszen valószínűleg városunkra nézve, hogy ilyen nevetségesen komikus tűzoltósága van. Hiszen jöformán csak egy pár ezer korona kellene egy türhető tűzörseget felállítására. Nincsen szükség új pótdóra, — ismételtlen hangsúlyozom — hiszen városunk pénztára csak ki tud — csodába is — fizetni egy néhány ezer korovát, minden nehézség nélkül.

Jó volna, ha megszivelné ezt az illetékes hatóság. De én tudom jól, hogy nem lesz semmi hatása soraimnak azoknál, kiknek a figyelem e tényre irányítása a legszükségesebb lenne. Szükséges volt mégis megírni ezeket, mert úgy vélem, hogy a közvélemény figyelme csak nem fogja e tényt egészen mellőzni.

Jól tudom, hogy ezuttal csak egy néhány ember szegődik véleményemhez, de az is jó. Egy lépéssel így is közelebb vagyunk.

Spektor.

— **Nincs királysértés.** Országszerte ismeretes „A Nap“ augusztus 18-iki számában megjelent „Véres emlékek“ vezércikk miatt indított királysértési per. A cikket Kalmár Antal közjogi író írta és erős kritikát mondott a kormányzás rendjéről. „A Nap“ közportázs-jogát előbb Budapesten, később vidéken is sok helyen siettek megvonni. A budapesti kir. törvényszék pénteken foglalkozott a királysértés ügyével és az esküdtek verdiktje alapján Kalmárt a vád alól felmentették. Így fest a kormány méltatlan sajtó üldözése a pártatlanul ítélő esküdtszék előtt.

— **A legokosabb adó.** Fraciaországban három év óta a különböző körök és kaszinók a játékból eredő jövedelemnek 15 százalékát kötelesek a kincstárnak befizetni. A múlt évben ez az adó hat és fél millió franknál többet jövedelmezett az államnak — Hány iskolát létesíthetne a mi kormányunk, ha ezt az okos adót nálunk is életbe léptetné s annak legalább a felét tanügyi célokra fordítaná?!

E NAP

Vasárnap, október

Rózsafüzér

az új évnegyed kezdete. Ha előfizetése lejárt, siessen azt megújítani, hogy a »SZÉKELY-UDVARHELY« továbbra is b. címére pontosan küldessék

Támogassuk az igazi 1848-as függetlenségi sajtót, mert azzal önmagunk függetlenségét, szabadságát segítjük elő. Hazafiassággal kérjük tehát az előfizetések megújítását. Előfizetési ár negyedévre 2 K 50 f.

HIREK.

— **Az olaszok Kossuth Lajos emlékének.** Milanóból írják, hogy Kossuth Lajos emlékéhez, aki Turinban, olasz földön élte le életének utolsó szüneteit, az olasz nép meghatóan szerető kegyelettel ragaszkodik. Ebben a kegyeletben megnyilvánul az a rokonszenv is, mellyel a magyarság törekvései iránt viselkednek s amely most minden magyar ember szívét megkapó formában akar áldozni Kossuth Lajos emlékének. Az olasz városok között ugyanis mozgalom indult meg, hogy díszes emléktáblát helyezzenek el a Kossuth-mauzoleumban. A terv megvalósításához, a melyre közadakozás útján akarják előteremteni a szükséges összeget, már eddig negyven olasz város és község jelentette be csatlakozását.

— **Tanítók kérése.** A vármegyei tanítóegylet kérest adett be a törvényhatósági bizottsághoz s annak tartalmát az összes bizottsági tagokkal közölte. A tanítók jogosult kérése anyagi helyzetüknek a hasonló képzettségű tisztviselőkével aronossá tételére irányul. Hisszük és reméljük, hogy ez elől nem tér ki egyetlen bizottsági tag sem s teljesíteni fogják a nemzeti kultúra apostolainak szerény kívánságát.

— **Fogházra ítélt lapszerkesztő.** E cim alatt több fővárosi és vidéki kermánypárti lap tendenciózus alakban tette szavá a „Székely-Udvarhely“ felelős szerkesztőjének az ismeretes „Hihetetlen hírek“ rovatában megjelent és önkényüleg félremagyarázott „mondják“-jáért történt elítélését. Ha e közlemények a valóságot fednék, nem szólnánk, mert a sajtónak joga van az eseményeket regisztrálni. De ezt csak úgy, hogy az igazságot írja. Holmi „vörös“ lámpát is emlegetnek, mert — úgy látszik — az okot, a miért elíteltettünk, önmaguk is súlyosabbnak szeretnék látni, mint a milyen tényleg volt. Az a mondják, melyért 14 napi fogházzal és 200 K mellékbüntetéssel, valamint az ugyancsak százakra menő perköltséggel sújtattunk, így szól: „mondják, hogy a megyeházra bizonyos színű lámpát kifüggeszteni nem fognak“. Tehát sem vörös, sem zöld, sem kék, sem más színről nem volt szó, csak „bizonyos“, tehát meghatározható színről; olyan meghatározható színről, mely az egyes megyei politikusok pártállását kétségtelenül feltüntesse, mert akkor ezt a közönség nagyon homályosan látta. Mi nem tudunk megnyugvást találni a Kuria ítélete után sem, mert úgy tudjuk, úgy érezzük, hogy a súlyos büntetésre érdemesek nem vagyunk. Éppen ezért az utolsó szó ez ügyben nem hargzott el, mert újrafelvételt fogunk kérlelni s nagy a reményünk, hogy ennek során valódi gazságunk végre mégis csak kiderül...

Székely Testvérek!

Nagy küzdelem előtt áll a magyar nemzet. Szüksége van minden fiára, de sokszorosan szükséges a szabad, független, bátor szavú újság. Mert ha minden szabadságunktól megfosztanak is, a sajtó által visszaszerezhetjük elkobzott jogainkat.

1848-as függetlenségi sajtót, mert azzal önmagunk függetlenségét, szabadságát segítjük elő. Hazafiassággal kérjük tehát az előfizetések megújítását. Előfizetési ár negyedévre 2 K 50 f.

— **Tanítói gyűlés.** Az udvarhelymegyei tanító-egylet homoródi járásköre e hó 27-én Lokod községben gyűlést tart.

— **Luzzatti a szövetkezetekről.** Az erők egyesítésének s a kis erők megszervezésének egyszerű módjáról a szövetkezésnek belső jelentése új szint, új plaszticitást nyert abban a nyilatkozatban, melyet Luzzatti Lajos, az olaszok egykori miniszterelnöke, a szövetkezeti mozgalom lelkes híve legutóbb tett abból az alkalomból, hogy a triestri magántisztviselők a drágaság leküzdésére tanácsot kértek tőle. Luzzatti ezt felelte: Kezükben van a hatalom, a minék segítségével gondoskodhatnak tisztességes árról, kifogástalan mértékről, becsületes súlyról és hamisítatlan termékekről. E követelményeket minden időben ösmerték. Rendeleteket adtak ki, súlyos büntetéseket szabtak a hamisítók és élelmiszer-uzso áásokra: a baj azonban megmaradt. A kapzsiság erősebbnek bizonyult és győzött. Ekkor született meg a szövetkezet és eltölte a fogyasztót az ő erejének tudatával. A mit semmiféle hatalom el nem tudott érni, a szövetkezet megvalósította! Ha nem tudja is a kenyeret és a halat a végletekig szaporítani, a megéléshez szükséges cikkeket jó minőségben és méltányos árban bírja szállítani. A szövetkezésben a gyöngye erőssé lesz; mindnyájunk összefüggése az önzést eltrüizmussá emeli, az érdekek közösségéből megszületik az összetartozás erkölcsi érzete. A szövetkezés ereje nő a tógoknak és a szövetkezeti belátásnak öregbedésével. Az átalakulás szabályozása által a szövetkezetek nemcsak a tagjaiknak, hanem az egész népnek használnak.

— **Kaposvár városi üzemei.** Kaposvár város villamos áramfejlesztő és vízműtelepét saját üzemében tartja. A közgyűlés elé terjesztett számadások szerint a villamos telep a múlt évben 12834, a vízmű 10325 korona fölösleget ért el.

— **Jogi személyek elleni kihágási eljárás megindítása.** Fölmerült esetről kifolyólag elvi határozatban mondotta ki a kereskedelmi miniszter, hogy a jogi személyek nevében elkövetett kihágásért a jogi személyek felelős tagjai — és nem a jogi személyek ellen — indítandó meg az eljárás.

— **Új bélyegek.** Művészi kivitelű, színpompás bélyegek az ország szebbnél-szebb részeinek látkepeivel. Régi óhajta volt ez a magyar közönségnek. Most végre beteljesedik. Minden nagyobb fővárosi tőzsdében, papírkereskedésben, vidéki nagytőzsdékben és az ország összes könyvkereskedéseiben árusítják már egy-két nap óta a Magyar Iskola Egyesület — a magyar nyomdaipar dícséretére való — igazán szép 2 filléres bélyegeinek legujabb, 12 példányból álló sorozatát, amely Herkules, Parád, Trencséntéplitz Koritnicza, Fenyőháza, Ránkfüred, Tátralomnic és Csorba-tó legszebb pontjait ábrázolja vörös és kék színben, valóban szép kivitelben. A magyarosodás és népművelés hazafias céljait szolgáló bélyegek méltán megérdemlik azt a szeretetteljes fogadtatást, amelyet társadalmunk már az előző sorozatnál is tanusított, tömegesen használván azokat levelei zárójegyűl. Postautalványon való megrendelésre, az egyesület központi (Budapest, Központi városháza, I. kapu, félemlét 41. szám) is készséggel küld tetszés szerinti mennyiségét a bélyegekből.

Közönség köréből*

Keresem a főispán urat.

Egy igen fontos községi ügyben szükségem volt főispáni támogatásra. Ezért községemből, mint egy 25 km. távolságból többször befáradtam fogadott fuvarral Székelyudvarhelyre a főispán ur felkeresésére. De soha sem találtam meg.

* E rovatban minden közérdekű felszólalásnak helyet adunk a beküldő felelősségére. Szerk

Ok nélküli fáradozások és kiadásom 24 korona költségeiben került.

Fenn a vármegye házában, ama tudakozódásomra, hogy mikor jön a főispán ur Udvarhelyvármegyébe, egy ismeretlen fényes öltözetű, egyéntő — lehet a porkolábjá volt — azt a feleletet kaptam, hogy: „ő méltóságának idejövetele bizonytalan“.

Ezen sok ok nélküli fáradozások után még azon kellemelenség is ért, hogy a főispáni ajtó kilincseről egy csomó pókháló ragadt a kezemre, s azt amíg lejöttem a megyeházából, folytonosan szedegetni kellett a kezemről.

Ki tudja hány hónapja szövődött a kezemre ragadt pókháló a főispáni ajtó kilincseről? Ugy látszik, hogy ha valaki okvetlen akar tájálkozni ő méltóságával, előbb fél Erdélyt távirat útján össze kell keresni, hogy megtalálja.

Elég szomorú dolog, hogy nekünk udvarhelyvármegyei lakosoknak oly ritkán van szerencsénk gróf Haller főispán ur ő méltóságához, hiszen épen vármegyénk az a szerencsétlen földrészlet e földtekén, a hol 16 főispánnak is volna mit dolgozzék, hogy a lakosság jóléte előmozdíttassék.

A most nem régen megtartott kontrális székezes alkalmával is nagy betegsége, vagy idő-rövidsége miatt, egy fél napig vizsgálta a járási szolgabírókat. Pedig mennyi vizsgálni való volt és van!... Hiszen csak a míg a 42 nyilvántartást végig nézi, s az azokra vonatkozó fontosabb ügydarabokat betekinti s az észlelt szabálytalanságokat vizsgálati jegyzőkönyvébe véteti, arra sem elég 3 nap.

Ha a törvényszék elnöke egy, az ügykezelés tekintetében a szolgabíró főlött álló vidéki járásbírókat egy hétig vizsgálja, akkor a főispán ur is szentelhetne a szolgabíró vizsgálatára legalább 2—3 napot.

Évi 8000 korona fizetésből csak kitélik 2—3 napig egy járásban az élelmezés költségét fizetni.

Kíváncsi vagyok meghallani, hogy miképen fognak hangzani az őszi közgyűlésen tartandó főispáni elnöki megnyitóban a szolgabírói irodák vizsgálatáról szóló észrevételei...

Minthogy gróf Haller főispán ur csak gyűlések tartására jön e megyébe, az a kérésem van a választott törvényhatósági bizottsági tag urakhoz, hogy a közgyűlés színe előtt hívják föl főispán ur ő méltóságát, hogy tekintettel hajlott korára, mondjon le Udvarhelyvármegye főispáni állásáról s maradjon Marostordában, vagy megfordítva. Esetleg penzióba is kéreznél, hiszen már régi hű szolga s az egész fizetését megkapja! Ha pedig minden aron ragaszkodik az itteni főispánsághoz, akkor vezesse ezt a megyét s hagyja oda a másikat. Ne sajnálja a garasokat...

Különben Khuen talán már nemsokára megbukik, s akkor azt hiszem kapni fogunk egy itthon ülő tevékenyebb főispánt, a kit nem kell székhelyén mindég csak keresgélmi.

Hogy úgy legyen, szívemből kívánom.

Kövecsi.

M-i-i-t? — Papa megengedte! Hisz' valódi Jacobi-féle Antinicotin-cigareta hüvelyek fadóbozban!

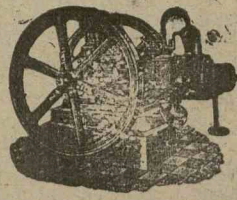
Vigyázzon! Csakis a „JACOBI“ jelzéssel valódi!

„CLIMAX“
nyersolajmotor

Legelősből, legbiztosabb üzemű. Versenyképes árak
Elsőrangú minőség. Több ezer referencia

Pénzt
takarít meg!

Bachrich és Társa

motorgyári fióktelep

Budapest V/41 Szabadságter 17. sz.

(Tözsdepalota)

Telefonsz. 71-01. Sürögönc CLIMAX

8888-1911. évi.

Hirdetmény.

Székelypálfalva község telekkönyve tagosítás és arányosítás következtében átalakított és ezzel egyidejűleg azokra az ingatlanokra nézve, amelyekre az 1886: XXIX. az 1889: XXXVIII és az 1891: XVI. t. c. évi törvények s tényleges birtokos tulajdonjogának befejezését rendelik, az 1892: évi XXIX. t. c. évi törvényben szabályozott eljárás a telekkönyvi bejegyzések helyesbítésével kapcsolatosan fogantatott.

Ez azzal a felhívással tétetik közzé:

1. hogy mindazok kik az 1886: XXIX. t. c. 15. és 17. §-ai alapján ideértve a §-oknak az 1889: XXXVII. t. c. 5. és 6. §-aiban és az 1891: XVI. t. c. 15. §-a) pontján foglalt kiegészítéseit is — valamint az 1889: XXXVIII. t. c. 7. §-a és az 1891: XVI. t. c. 15. §-b) pontja alapján történt törleszes érvénytelenségét kimutathatják e végből törleszi kereseteket hat hónap alatt vagyis 1912. évi április hó 25. napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyújtsák be, mert az ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelté után indított törleszi kereset annak a harmadik személynek, aki időközben nyilvánkönyvi jogot szerzett hátrányára nem szolgálhat;

2. hogy mindazok, akik az 1886: XXIX. t. c. 16. és 18. §-ainak esetében ideértve az alábbi §-nak az 1889: XXXVIII. t. c. 5. és 6. §-aiban foglalt kiegészítéseit is — a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzése ellenében ellentmondással élni kívánnak, írásbeli ellentmondásukat hat hónap alatt vagyis 1912. évi április hó 25. napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyújtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelté után ellentmondásuk többé figyelembe vétetni nem fog;

3. hogy mindazok akik a telekkönyv átalakítása tárgyában tett intézkedések által nem különböznek azok, akik az 1. és 2. pontban körülírt esetekben kívül az 1892: XXIX. t. c. szerinti eljárás és az ennek folyamán történt bejegyzések által előbb nyert nyilvánkönyvi jogaikat bármily irányban sértve vélik — ideértve azokat is, akik a tulajdonjog arányának az 1889: XXXVIII. t. c. 16. §-a alapján történt bejegyzését sérelmesnek találják — e tekintetben felszólalásukat tartalmazó kérvényüket a telekkönyvi hatósághoz hat hónap alatt vagyis 1912. évi április hó 25. napjáig bezárólag nyújtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelte után az átalakításkor közbejött éves bevezetésből származó bármilyen igényeket jó hiszemű 3. ik szem. irányában többé nem érvényesíthetik, az említett bejegyzéseket pedig csak a törvény rendes útján és csak időközben nyilvánkönyvi jogokat szerzett harmadik személyek jogainak sérelme nélkül támadhatják meg.

Együttal figyelmeztetnek azokat a feleket akik a hitelesítő bizottságnak eredeti okiratokat adták át, hogy amennyiben azokhoz egyszersmind egyszerű másolatokat is csatoltak vagy ilyeneket pótlólag benyújtanak az eredetieket a telekkönyvi hatóságnál átvehetik.

Kelt Székelyudvarhely 1911. évi október hó 10. napján a kir. törvényszék mint íkvi hatóság.

GYARMATHY FERENC s. k. törvényszéki bíró.

DÓSA, kir. íkvi vezető.

Stoch Cognac gyógyszer

Garantált valódi borpárlat. Főzése a legszigorúbb ellenőrzés mellett történik.

Camis és Stoch Barcola.

A töltés és dugaszolás Bécsben a cs. kir. vegyészeti állomáson történik s minden egyes palack az állomás bélyegzőjével van ellátva.

Mindenütt kapható

Hamisítástól védve van

Köhlőség, rekedtség és hurut ellen nincs jobb a

Rethy-féle pémetefű cukorkánál!

Vásárlásnál azonban vigyázzunk és határozottan Rethy-félet kérjünk, mivel sok haszontalan utánczata van. Az eredetinek minden egyes darabkáján rajta van a „Rethy” név.

1 doboz ára 60 fill. Mindonütt kapható.

Csak RÉTHY-félet fogadjanak el!

Kitünő és elismert
= jó minőségű =

BOROK

és pálinka-félék

jutányos árért és előnyös fizetési feltételek
:: mellett kaphatók ::

Hirschmann Albertnél.

Aradon, Hal-tér 6. sz.

= Ugyanott =

utazó és ügynökök

magas díjazással azonnal felvétetnek ::

Hirdetés

az üzlet lelke!
Hirdetés nélkül

nincs forgalom! HIRDESSEN tehát a Székely-Udvarhely-ben.

Névjegyek
Meghívó,
Eljegyzési
és Esküvői
valamint gyász-
jelentések

ugyszintén mindenféle könyvnyomtatási és könyvkötői munkálatok izléses kivitelben, gyorsan és pontosan készülnek

Betegh Pál

villamos üzemre berendezett könyvnyomtató és könyvkötő-intézetében Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca sz. 31. alatt.

Védjegy: „Horgony“.

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

pótlék

egy régióknak bizonyult háziszser, mely már sok év óta legjobb bedörzsölésnek bizonyult köszvényénél, osztnál és meghűléseknél.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatosak legyünk és csak olyan eredeti üveget fogadjunk el, mely a „Horgony“ védjegyvel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben K-80, K1.40 és K2.— és úgyszólván minden gyógyszerárban kapható. — Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest. Dr. Richter gyógyszerára az „Arany oroszlánhoz“, Prágában, Elisabethstrasse 5. neu.

AZ UDVARHELYMÉGYEI TAKARÉKPÉNZTÁR RÉSZV.-TÁRS. SZÉKELYUDVARHELY, fiókok: Székelykeresztúr és Oklánd

Ügykörébe a **törlesztéses (amortizációs) kölcsönök** adását is felvette.

Bekebelezett ingatlanokra **5000-30000 koronáig terjedő kölcsönöket** nyújt 15, 18, 23 és 32 évi, félévenkénti törlesztések mellett, **6 százalékos kamatozással.**

Bővebb tájékoztatást Székelyudvarhelyt a fő-, Székelykeresztúrt és Oklándon a fióktételek nyújtanak.

Czell Frigyes

és Fiai

bortermelők és bormagykereskedők
Medgyes.

Legjobb beszerzési forrás természetadta valódi erdélyi hegyi borokban. Hordókban és palackokban. Kitünő sajáttermés és **vörös borok.**

FOGORVOS
PERL

JÓZSEF Amerikan Dentist a napokban Székelyudva helyre jön.

BOR!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bormagykereskedőné.

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható. A kedvező szüreti kiállításokra való tekintetből ármérséklés.

ÉLETKÖNYVE

állandó házi orvos. Ingyenes gyógymód: tifusz, kolera, toroklob, rüh, vérhas, mindenféle himlő és vörheny, orbánc, bujakór, szármárhurut, agy-, tüdő-, szív-, gyomor-, méh- és belgyulladás, vesemáj-, lép-, hólyag bajok, skrófula köszvény, csusz, nyavalyatörés, aranyér, gutaütés, nehéz sebesülések, vérszegénység, vízkórság, szárazbetegség (tuberkulózis), torok- vagy mandolagyulladás, gyomorkatarus, örülés s.b. ellen. Irta: DERZSI JÓZSEF. Az E. M. K.

E. — tekintélyes orvosok ajánlata — népkönyvtárai részére 100 példányt elfogadott. Ára .. 3 korona. Kapható: ..

Betegh Pál kiadónál Székelyudvarhelyt és valamennyi könyvkereskedésben.